

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ ถ้าบุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในอาชีพนั้น แต่ถ้าบุคคลเลือกอาชีพที่ไม่เหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความล้มเหลวและไม่สามารถปรับตัวได้ในอาชีพนั้น ความสำเร็จของการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของบุคคล ทั้งนี้เพราะบุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจของเขา และมีแนวโน้มที่จะผลจากอาชีพที่เขาไม่มีความสนใจ แม้ว่าจะได้ก้าวเข้าไปสู่อาชีพนั้นแล้วก็ตาม ดังนั้นถ้าบุคคลได้ประกอบอาชีพตามความสนใจแล้ว บุคคลนั้นจะมีความชอบในกิจกรรมของงานที่ทำ มีความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความก้าวหน้าความมั่นคงในอาชีพตามมา (Super 1957 : 223) จะเห็นได้ว่า ความสนใจ เป็นองค์ประกอบด้านตัวบุคคลที่สำคัญประการหนึ่งในการเลือกอาชีพ ดังนั้นการสำรวจความสนใจในอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจที่แท้จริงของนักเรียน เพื่อประกอบกับข้อมูลอื่นในการวางแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนในอนาคต และเนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะต้องตัดสินใจเลือกแผนการเรียน เลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเลือกการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ บริการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ เพื่อรู้จักวางแผนการดำเนินชีวิตและการเลือกตัดสินใจ ในด้านการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต วิธีที่จะช่วยให้การตัดสินใจของนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องนั้น จำเป็นต้องเริ่มให้ความรู้ตั้งแต่เริ่มแรก คือ ให้นักเรียนมีโอกาสได้รู้จักโลกของอาชีพและมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ อย่างถูกต้อง ในการที่จะให้นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ นั้น ควรเริ่มดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการฝึกหัดให้นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับตนเอง โดยให้นักเรียนพิจารณาถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกลักษณะของตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่าการสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น นี้ จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ตระหนักถึงการเตรียมพร้อมที่จะเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ และองค์ประกอบอื่นของตัวนักเรียนด้วย และเป็นที่ยอมรับกันว่าเครื่องมือที่ใช้วัดความสนใจได้ดี คือ แบบสำรวจความ

สนใจ (Tolbert 1974 : 88) ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสำรวจความสนใจในอาชีพที่ใช้อยู่ในประเทศไทย ซึ่งประมวลได้ดังนี้คือ

1. แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในงานแนะแนวควบคู่กับแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน ซึ่งสวัสดิ์ ประทุมราช และคณะ ได้แปลและเรียบเรียงมาจากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพชุด Kuder Preference Record Vocational ซึ่งสร้างขึ้นโดย G. Frederic Kuder

2. แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป ของกองจัดหางานทำ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

3. แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของ Strong ฉบับที่มีชื่อว่า Strong Vocational Interest Blank for Men's Form T. 399 and Women's Form T. 398 ซึ่งพูนศักดิ์ บุญสาส์ (2522) สุภาพร วัฒนวานิช (2523) กัลยาณี โรหิตเสถียร (2524) ยินดี เจริญศรี (2524) จินตนา อวพงษ์พานิช (2527) วิชญดา พรหมเกียรติ (2527) และ รัตนา เกียรติโชควิวัฒน์ (2527) ได้ทำการวิจัยเพื่อคัดแปลงและพัฒนาแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย แบบสำรวจความสนใจในอาชีพฉบับนี้ใช้สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ยินดี เจริญศรี 2524 : 29-31, ผ่องจิต เณรจิต 2528 : 6-8)

4. แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ Kuder General Interest Survey (Form E) เป็นแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขจากแบบสำรวจฉบับ Kuder Preference Record Vocational โดยปรับปรุงภาษาไทยขึ้นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งพรหมราย นิมขุนทด ได้นำมาแปลเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ใน พ.ศ. 2519 ต่อมา อัญชลี บุผาพิบูลย์ (2522) ได้นำแบบสำรวจฉบับนี้ไปใช้ในการวิจัย เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญาและความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" และ สุมรินทร์ ก้นหลง (2523) ได้นำแบบสำรวจฉบับนี้ไปใช้ในการวิจัย เรื่อง "ความตรงตามสภาพของแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของคูเดอร์"

5. แบบสำรวจความพอใจในอาชีพ (The Vocational Preference Inventory) สร้างขึ้นโดยฮอลแลนด์ (John L. Holland) เรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย ดร.พรหมราย

ทรัพย์สินประภา ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระดับวิทยาลัย และระดับผู้ใหญ่ทั่วไป ซึ่งมารศรี กองเกตุ (2524) ได้นำแบบสำรวจชุดนี้ไปใช้ในการวิจัย เรื่อง "ผลของทัศนคติ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดามารดาที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร"

แบบสำรวจความสนใจในอาชีพที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดบางประการ เช่น แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ Strong Vocational Interest Blank for Men's Form T.399 and Women's Form T.398 ใช้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ส่วนแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ Kuder General Interest Survey (Form E) ใช้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น แบบสอบถามที่ใช้กันอยู่มีจำนวนข้อคำถามค่อนข้างมาก ทำให้เสียเวลาในการตอบค่อนข้างมาก เช่น แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนข้อทั้งหมด 168 ข้อ แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพของกรมแรงงาน มีจำนวน 90 ข้อ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ Kuder General Interest Survey (Form E) มีจำนวน 168 ข้อ การที่ครูแนะแนวจะนำแบบสำรวจความสนใจในอาชีพดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการเก็บข้อมูลด้านอาชีพกับนักเรียนจำนวนมาก ต้องอาศัยเวลาค่อนข้างมากในการตรวจให้คะแนนและแปลผล ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาต่างมีบริการแนะแนวแล้ว นักเรียนควรมีโอกาสที่จะได้สำรวจและเข้าใจถึงความต้องการ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจด้านการศึกษาและอาชีพของตนในระดับหนึ่ง ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถที่จะบอกถึงความสนใจในอาชีพของตนเองได้ทันที โดยได้รับการสะสมความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ และการไตร่ตรองเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพมาแล้วว่าตนสนใจในวิชาชีพใด ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมมือกันสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพขึ้นใหม่ให้สะดวกเหมาะสมแก่การใช้มากขึ้นโดยมีจำนวนข้อคำถามเพียงเล็กน้อย มีข้อมูลส่วนตัวที่เป็นตัวแปรสำคัญสำหรับนำมาพิจารณาประกอบในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาชีพได้โดยตรง และประหยัดเวลาทั้งในการทำแบบสำรวจและการตรวจคำตอบ นอกจากนี้แบบสำรวจฉบับนี้ยังสามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนเข้าใจลักษณะงานอาชีพที่นักเรียนสนใจได้ถูกต้องหรือไม่ และมีเหตุผลที่สนใจอาชีพนั้นอย่างไร แบบสำรวจฉบับนี้มีการจำแนกอาชีพตามการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยไว้เลย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการร่วม โดยมี นางสาวรัชชีนารถ มณีพงษ์ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในภาคกลาง นางสาวนิภา วัฒนเวทิน ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในภาคใต้ นางสาวอนงค์ สุกุลู ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายชมมาตร พันธุมโพธิ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนผู้วิจัยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในภาคเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาคและทั้งประเทศ ซึ่งจะนำไปประโยชน์ต่อการจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในภาคเหนือ จำแนกตาม
 - 1.1 ระดับชั้นและเพศของนักเรียน
 - 1.2 สถานภาพของบิดามารดา ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และระดับรายได้ของบิดามารดา
 - 1.3 ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อสำรวจความรูู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะงาน และความรูู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรูู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพที่นักเรียนที่สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 จากโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนราษฎร์ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สายสามัญ ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากจังหวัดในภาคเหนือ
2. อาชีพที่กลุ่มตัวอย่างสนใจ เป็นอาชีพที่ได้จากแบบสอบถามความสนใจในอาชีพที่กลุ่มผู้วิจัยช่วยกันสร้างขึ้น โดยใช้เกณฑ์การจัดแบ่งตามมาตรฐานอาชีพของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน เพศของนักเรียน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน และระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสนใจในอาชีพของนักเรียน
ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสนใจในอาชีพ หมายถึง ความชอบ ความใส่ใจ ต่ออาชีพใดอาชีพหนึ่ง อันจะทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกประกอบอาชีพนั้น ๆ ในภายหน้า สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ความสนใจในอาชีพประเมินได้จาก การที่นักเรียนเลือกตอบอาชีพที่ตนเองสนใจ จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนที่กลุ่มผู้วิจัยร่วมกันสร้างขึ้น แบบสำรวจความสนใจในอาชีพชุดนี้ แบ่งความสนใจในอาชีพ เป็น 7 หมวดอาชีพตามการจัตประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย (กรมแรงงาน 2512 : 17-34) ได้แก่ ความสนใจในอาชีพหมวดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน ผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมในชั้นสูง รวมทั้งอาชีพที่ต้องใช้ความเฉลียวฉลาดปราดเปรื่องเฉพาะงาน ตลอดจนงานที่อยู่ในเชิงประติษฐ์หรือสร้างสรรค์ เช่น แพทย์ พยาบาล นักเคมี จิตรกร ครู-อาจารย์ เป็นต้น

2. หมวดอาชีพการบริหารและการจัดการ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารและการจัดการ ซึ่งทำหน้าที่ออกกฎ ระเบียบข้อบังคับ นโยบาย และเป้าหมาย รวมทั้งงานอำนวยการและควบคุมดูแล เช่น ข้าราชการฝ่ายปกครอง ข้าราชการการเมือง ผู้จัดการบริษัท เป็นต้น

3. หมวดอาชีพเสมียนและพนักงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานเสมียน พนักงาน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดและเก็บรักษาสินทรัพย์ ประวัติ สถิติทุกชนิด รวมทั้งงานในสำนักงาน เช่น เลขานุการ เสมียน พนักงานรับโทรศัพท์ พนักงานคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

4. หมวดอาชีพการค้า หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า ทำหน้าที่การซื้อขายสินค้า ดำเนินธุรกิจการค้าส่ง การค้าปลีก เช่น เจ้าของกิจการร้านขายของชำ พนักงานขาย เป็นต้น

5. หมวดอาชีพการบริการ หมายถึง อาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านบริการ ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับผู้มารับบริการ เช่น แอร์โฮสเตส มัคคุเทศก์ เด็กแบกถุงกอล์ฟ ทหาร ตำรวจ เป็นต้น

6. หมวดอาชีพการกสิกรรม หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านการกสิกรรม เช่น ผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ทำป่าไม้ ชาวประมง ชาวนา พราน เป็นต้น

7. หมวดอาชีพการคมนาคมการผลิตและการช่าง หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การช่างและซ่อมบำรุง ผู้ใช้อุปกรณ์ในการขนส่ง กรรมกร หรือคนงาน เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

อาชีพของบิดาและมารดา หมายถึง ลักษณะการประกอบอาชีพหลัก หรืออาชีพประจำของบิดาและมารดาในปัจจุบัน ในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดา ให้ใช้อาชีพของผู้ปกครองหรือผู้อุปการะแทน ซึ่งอาชีพของบิดาและมารดานี้ได้ให้นักเรียนระบุไว้ในแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยแบ่งเป็นหมวดอาชีพตามการจำแนกประเภทมาตรฐานอาชีพ ของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย เช่นกัน

ระดับการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา โดยถือเอาการศึกษาของบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งที่มีระดับการศึกษาสูงสุดเป็นเกณฑ์ ในกรณีที่ไม่มีบิดาหรือมารดา ให้ถือระดับการศึกษาของผู้ปกครองหรือผู้อุปการะแทน ซึ่งการศึกษาของบิดาหรือมารดานี้ให้นักเรียนระบุไว้ในแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ระดับการศึกษาสูง หมายถึง การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
2. ระดับการศึกษานานกลาง หมายถึง การศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
3. ระดับการศึกษาค่ำ หมายถึง ไม่ได้เข้าโรงเรียนถึงชั้นประถมปีที่ 7

ระดับรายได้ของบิดามารดา. หมายถึง รายได้พึงประเมินที่คิดเป็นเงินได้ของบิดาและมารดา รวมกันต่อเดือน ในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ประกอบอาชีพ ให้ใช้รายได้ของบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว และในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดา ให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองหรือผู้อุปการะแทน โดยได้จากกระเบียนสะสมของนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์อ้างอิงตามหนังสือผลิตภัณฑ์ภาค ของกองบัญชีประชาชาติ ฉบับปี 2523 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี 2523) ดังนี้คือ

1. ระดับรายได้สูง หมายถึง รายได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป
2. ระดับรายได้ปานกลาง หมายถึง รายได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน ตั้งแต่ 4,000-9,999 บาท
3. ระดับรายได้ต่ำ หมายถึง รายได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน ตั้งแต่ 3,999 บาท ลงมา

ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนประเมินได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คัดจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงภาคต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวม 5 ภาคการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คัดจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงภาคต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวม 5 ภาคการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
2. ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนปานกลาง หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00-2.99
3. ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.99 ลงมา

ระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพที่นักเรียนสนใจ เป็นอันดับ 1 เกณฑ์การตรวจคำตอบจะยึดตามคำอธิบายของอาชีพแต่ละอาชีพจากหนังสือการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ของกรมแรงงาน แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ดี หมายถึง การที่นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะงาน หรือความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพที่สนใจ เป็นอันดับ 1 ได้สมบูรณ์มากกว่าหนึ่งคำตอบจากคำอธิบายของอาชีพ
2. ปานกลาง หมายถึง การที่นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะงาน หรือความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพที่สนใจ เป็นอันดับ 1 ได้สมบูรณ์หนึ่งคำตอบจากคำอธิบายของอาชีพ
3. ไม่ถูกต้อง หมายถึง การที่นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะงานหรือความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพที่สนใจ เป็นอันดับ 1 ไม่ตรงกับคำอธิบายของอาชีพ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบอาชีพที่นักเรียนสนใจในแต่ละระดับชั้นเรียน และเพศ
2. ทำให้ทราบความสนใจในอาชีพของนักเรียนตามสถานภาพของบิดามารดา ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา ระดับรายได้ของบิดามารดา สถานภาพของนักเรียน ได้แก่ ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน จะเป็นแนวทางให้ครูแนะแนวดำเนินการให้การปรึกษาคานอาชีพแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบข้อเท็จจริงในด้านความสนใจในอาชีพ ความรู้ความเข้าใจลักษณะงานที่ทำ และความรู้ความสามารถที่ใช้ในอาชีพ รวมทั้งเหตุผลของความสนใจในอาชีพของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียน ให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานภาพส่วนตัว และความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนให้ความรู้รายละเอียดคานอาชีพแก่นักเรียน
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในเรื่องความสนใจในอาชีพต่อไป